ҚАЛАМГЕР

АЗАМАТ

ҚАҺАРМАН

Қадірін білмеппіз ғой тірі кезде,
Деп жылар сорлы қазақ мен өлгенде.
Ұрпақ атар 80 мен 100-дігімді,
Тарихтың түкпірінен сөз келгенде.

Бауыржан Момышұлы
1947 жыл 6 желтоқсан

«Баукеңнің жұлдызды болған күні – қазақтың жұлдызы жанған күн».

Н.Ә.Назарбаев

БАУЫРЖАН МОМЫШҰЛЫ

БАУЫРЖАН

1910 жылы 24-желтоқсанда Жамбыл облысы, Жуалы ауданы, Көлбастау ауылында дүниеге келді.
1929 жылы "Әулие Ата" тоғыз жылдық мектебін бітіреді.
1932 жылдың қаңтары мен қарашасы аралығында мансапты қызмет атқарады.
1932 жылы әскерге шақырылғаннан кейін Отан алдындағы борышын өтейді.
1933 жылы полктық мектепті бітіреді.
1934 жылы әскерден келгенде запастағы командир болады.
1936 жылы Қызыл Армия қатарына командир ретінде қайта шақырылады.

1940 жылы Украинаның Житомир қаласындағы 202-арнаулы танкке қарсы шабуылдайтын дивизияның командирі болып тағайындалады.
1941 жылдың қаңтарында тәжірибелі сардар Алматыға қайтарылады.

1941 жылдың күзінен басталған Мәскеуді қорғау шайқасына қатысады.
1942 жылдың тамызынан бастап Панфиловшылар дивизиясында командир болады.

МОМЫШҰЛЫ

1942 жылдың қазанында Бауыржан подполковник шенін алады.
1945 жылдың 21-қаңтарында Бауыржан Момышұлы Бірінші Балтық жағалауы фронтының 6-гвардиялық әскерінің, 9-гвардиялық атқыштар дивизиясының командирі болып тағайындалады.

1945 жылдың ақпаны мен наурызында Латвия жеріндегі Приекуле станциясы маңында болған шайқаста дивизияны басқарады.

1946 жылы К.Е.Ворошилов атындағы әскери академиясының бірінші дәрежелі Суворов Жоғарғы Орденімен марапатталды.
1948 жылы Генералдық штабтың әскери академиясын аяқтады.

1950 жылдан бастап "Тыл және Кеңес Армиясын қамтамасыз ету" әскери академиясында аға оқытушы.
1955 жылдың желтоқсанынан бастап запастағы полковник.
1982 жылы 10-маусымда Алматыда дүниеден өтті

ИМАШ

МОМЫШ

БАУЫРЖАН

БАҚЫТЖАН

ЕРЖАН

МАДИЯР

НҰРСҰЛТАН

5
OXF

Қаһарман
Бауыржан Момышұлы

Командир гвардейского Талгарского полка Бауржан
Момыш-Улы среди офицеров своего штаба.

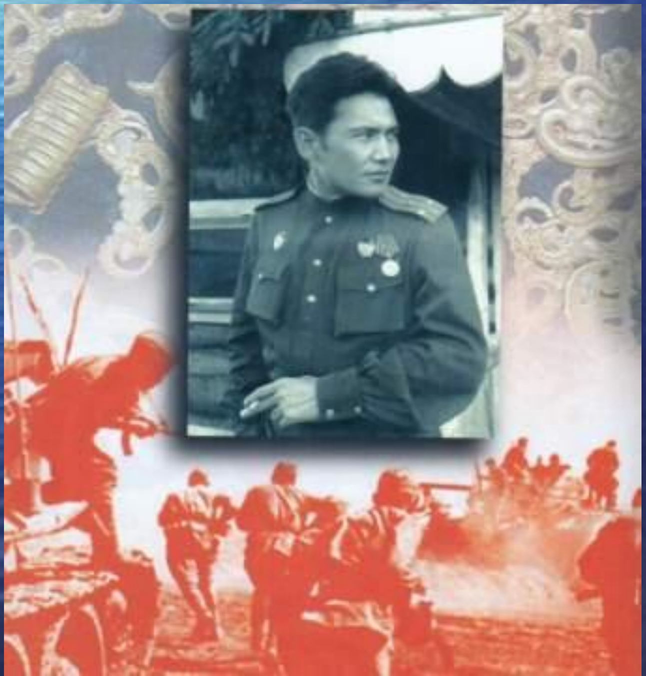

Төлеген ТОҚТАРОВ
Мәлік ҒАБДУЛЛИН
Қасым ҚАЙСЕНОВ
Гвардия
Рақымжан ҚОШҚАРБАЕВ

"Отан үшін
отқа түс
-күймейсің"

АТАДАН ҚАЛҒАН АСЫЛ СӨЗДЕР

Ердің туы – намыс
Сен жаудан қашсаң, өмір сенен қашады
Ердің Еділ тобығынан келмейді
Жаныңнан күдер үзе соғыспасаң,
жауды күйрете алмайсың
Ерлік – елдің қасиеті, жүректілік – жігіттің қасиеті
Жауды өлтірсең - өлімнен құтылдың,
өлтірмесең - өлімге тұтылдың
Атақ – ерге сауға, олжа – елге сауға,
олжа – елдікі, оған тимегін
Қырағының өзі де, көзі де батыр
Ерлік елеусіз қалмасын
Иеніп жүріп көрген игіліктен
қарсыласып жүріп көрген бейнет артық
Арпалысып жүріп алған абырой –
өмірдің ең шырын рақаты
Ерді ел үшін, жігітті жұрт үшін мақта
Ежелден ел тілегі – ер тілегі,
Адал ұл ер боп туса – ел тірегі
Екі сырттан қанға батып таласса,
қарақұсқа жем болады
Қой бастаған арыстан тобынан
арыстан бастаған қой тобы артық
Командир – аға, солдат – іні
Айқаймен ала алмайсың, ақылмен, айламен алғын

Жан аямай тиіскеннен жау жалт бере жөнеледі
Айбындана шапқаннан ажал да сескенеді
Екі сөзді – ер емес, серт – ер серігі
Ту сыртынан тиген дұшпанды торға түсір,
өршеленген жаудың үнін өшір
Сабырлылық алдында дұшпан сасады,
сабырсыздан береке қашады
Ер бақыты ел қолында, ел бақыты ерлер қолында
Өз қадірін білмеген – ер қадірін білмейді
Ер қадірін білмеген – ел қадірін білмейді.
Қорқақ қаққа шөгіп өледі
Белдескеннің белін сындыр,
Тірескеннің тізесін бүктір.
Қайратыңа әдісіңді жолдас ет,
Әдісіңе ақылыңды жолдас ет.
Әдіссіздік - әлсіздік,
Ептілік те – ерлік.
Қара бет болып қашқанша,
Қайрат көрсетіп өлген артық!
Таяқтан тайсалмасаң,
Семсерден сескенбесең,
Жеңдім дей бер...
Өтіріктің балын жалап тірі жүргенше,
Шындықтың уын ішіп өлген артық.

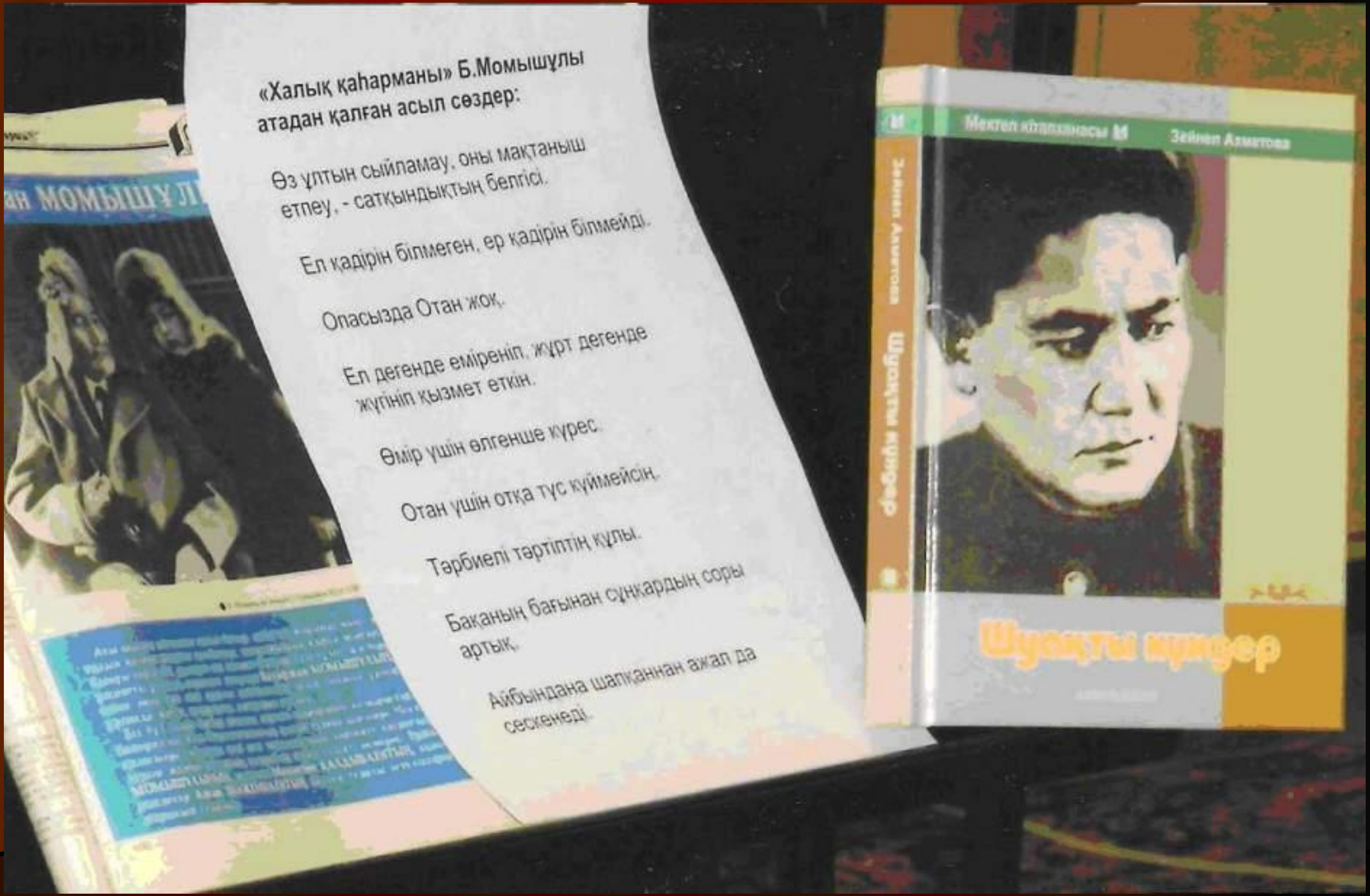
«Халық қаһарманы» Б.Момышұлы
атадан қалған асыл сөздер:
Өз ұлтын сыйламау, оны мақтаныш
етпеу, - сатқындықтың белгісі.
Ел қадірін білмеген, ер қадірін білмейді.
Опасызда Отан жоқ.
Ел дегенде еміреніп, жұрт дегенде
жүгініп қызмет еткін.
Өмір үшін өлгенше күрес.
Отан үшін отқа түс күймейсің.
Тәрбиелі тәртіптің құлы.
Бақаның бағынан сұңқардың соры
артық.
Айбындана шапқаннан ажал да
сескенеді.
Мектеп кітапханасы
Зейнеп Ахметова
Шуақты күндер

ПРАВДА

ОРАЗ ЖАНДОСОВ

ЕСТЕЛІК

Мұхтар ӘУЕЗОВ

Сәбит МҰҚАНОВ

Ғабит МҮСІРЕПОВ

Соғыстан кейін әдебиетке араласуы

Қалибек ҚУАНЫШБАЕВ, актер

СӘЛЕМ

Ғали ОРМАНОВ, ақын

ПОЛКОВНИК

Қасым АМАНЖОЛОВ, ақын

БАУЫРЖАН

Әбділда ТӘЖІБАЕВ, ақын

Келем қалың қара орманмен,

Мұқағали МАҚАТАЕВ, ақын

БАУЫРЖАН МОМЫШҰЛЫНА

Мағжан ЖҰМАБАЕВ
(1893-1938)

Бауыржан Момышұлы жастарды	
1.Адамгершілікке 2.Адалдыққа 3.Батылдыққа 4.Борыштылыққа 5.Арлылыққа 6.Жауапкершілікке 7.Қайраттылыққа 8.Ерлікке 9.Жариялыққа 10.Елжандылыққа 11.Ұлттық мақтанышқа 12.Табандылыққа 13.Намысқойлыққа 14.Әділдікке 15.Әдептілікке	**Жирендірген:** 1.Арсыздықтан 2.Қорқақтықтан 3.Жағымпаздықтан 4.Жалғандықтан 5.Қырсықтықтан 6.Жауапсыздықтан 7.Құлықсыздықтан 8.Жігерсіздіктен 9.Тұрақсыздықтан 10.Көре алмастықтан 11.Мәңгүрттіктен 12.Қанағатсыздықтан 13.Сатқындықтан 14.Малшашпақтықтан
үндеген	
Нәтижесінде патриот тәрбиелеу	

Бала Бауыржан –
көпшіл, зерек,
зерделі, қайсар,
ұқыпты, әділ,
сүйікті де сүйкімді ұл.

Жігіт Бауыржан –
қайратты, сұсты,
жауынгер, айлалы,
майдангер, үздік атқыш,
спортшы, гимнаст,
жазушы, патриот,
адал дос, саяси ұстаз.

Қаһарман Бауыржан –
майдангер-жазушы,
халқының қамқоршысы,
өнегелі ұстаз, тәлімгер,
Кеңес Одағының Батыры,
Қызыл ту орденінің иегері.

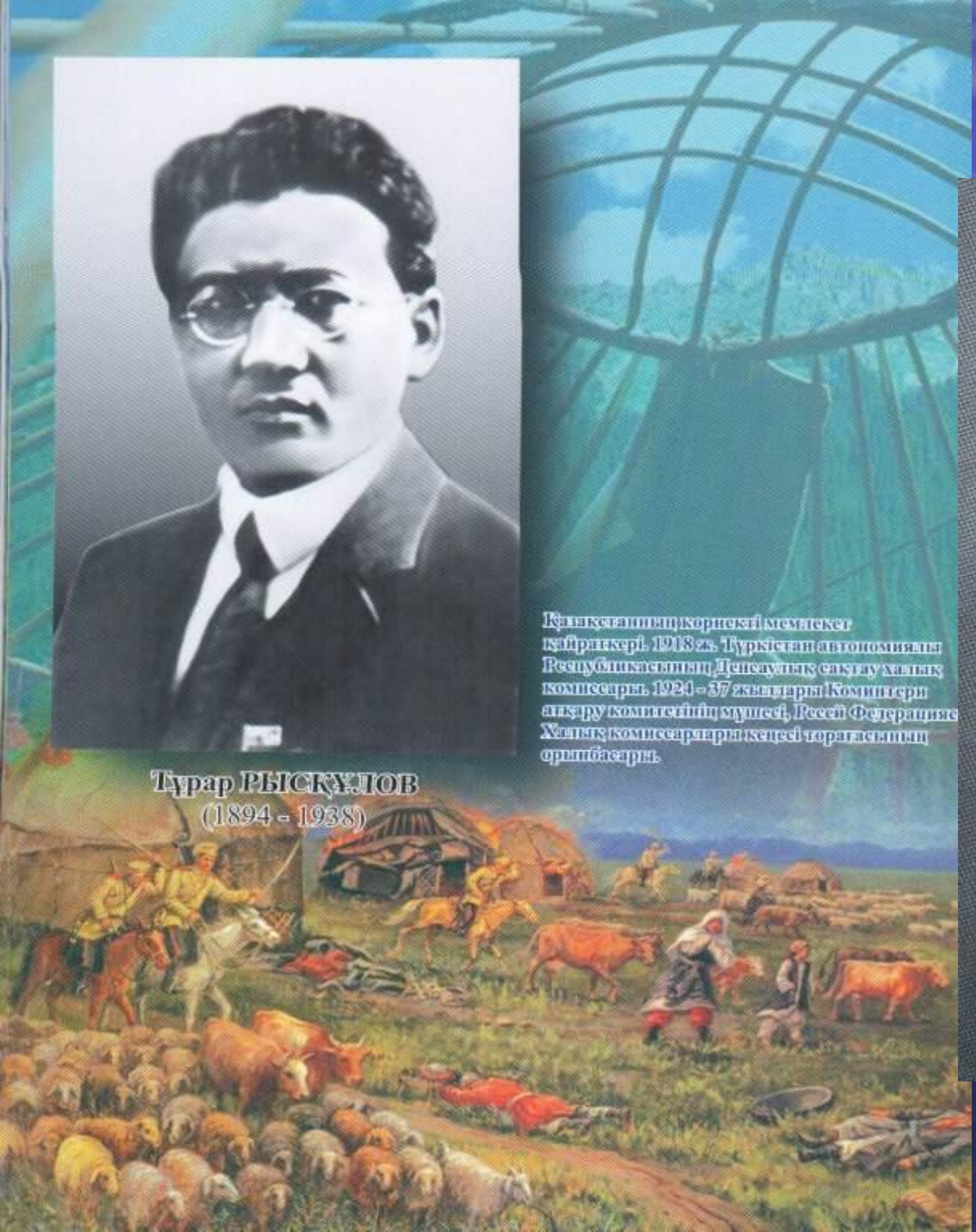
Тұрар РЫСҚҰЛОВ
(1894 - 1938)
Қазақстанның көрнекті мемлекет
қайраткері. 1918 ж. Түркістан автономиялы
Республикасының Денсаулық сақтау халық
комиссары. 1924 - 37 жылдары Коминтерн
атқару комитетінің мүшесі, Ресей Федерацияс
Халық комиссарлары кеңесі төрағасының
орынбасары.

- 1942 жылдың қазанында подполковник шенін алады. Ал сегіз айдан соң полковник шеніне көтеріледі.
- Бірінші дәрежелі «Қызыл Ту Ордені» (2 рет)
- «Ленин Ордені» мен «Отан Соғысының Ордені», «Әскери шайқастағы еңбегі үшін», «Мәскеуді қорғағаны үшін», «Қызыл жұлдыз», «Еңбек Қызыл Туы», «Халықтар достығы» және «Германияны жеңгені үшін» медальдарымен марапатталған.

Михаил ГОРБАЧЕВ

Нурсултан НАЗАРБАЕВ

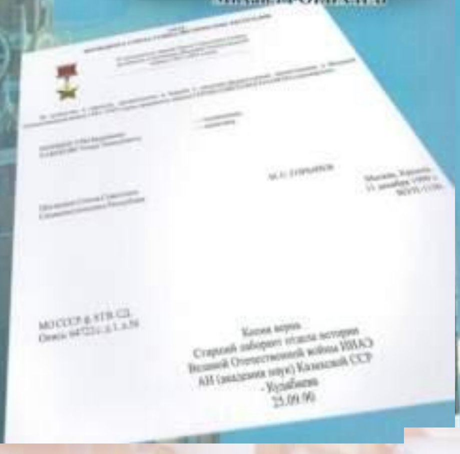

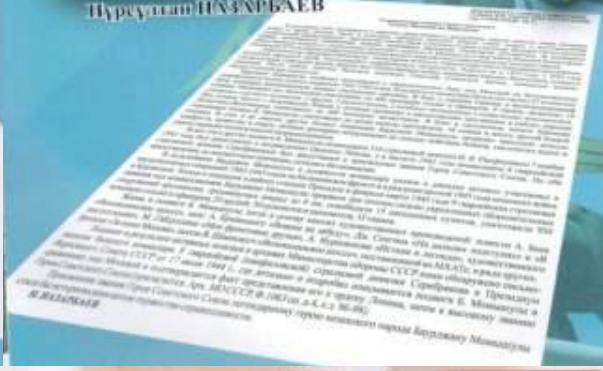

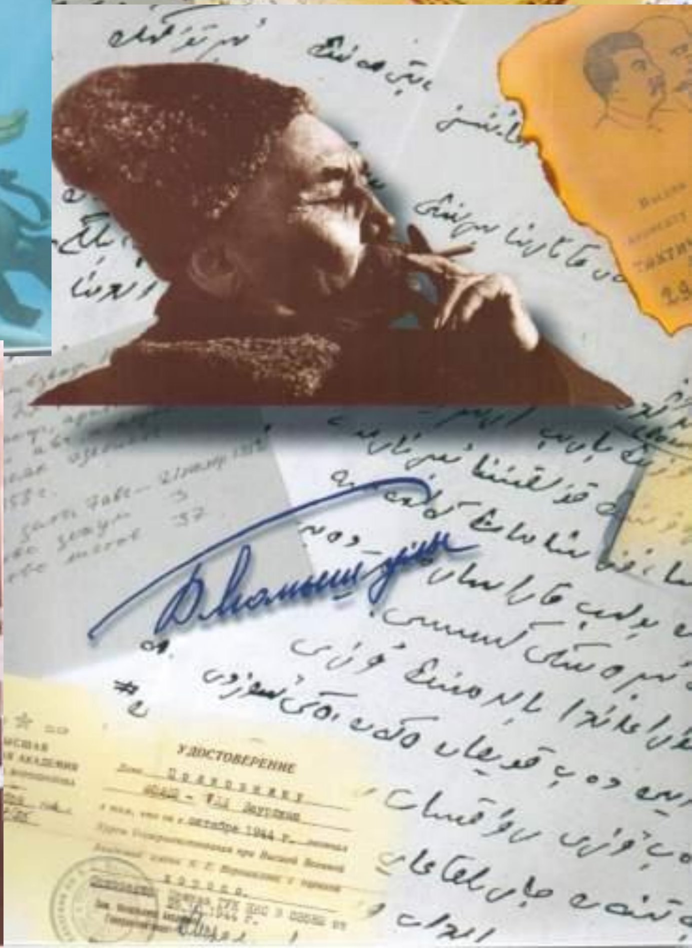

Н. Ә. Назарбаевтың Бауыржан Момышұлына Батырдың Алтын жұлдызын тапсырып тұрған сәті. Алматы. 1990 ж.

Ескерткіш Астана төрінен,
Бауыржан Момышұлы
даңғылының бойынан
орын алды.
Ескерткіштің биіктігі - 11 метр.

2000 жылы 12 қазанда
Ұлы Жеңістің
55 жылдығына және батырдың
90 жылдығына арнап салынды.
Авторлар ұжымы:
Мүсіншілер:
М. Рүстемов, Д. Әлдеков.
Сәулетшілер:
С. Дамбай, Н. Баекеев.

Астана қаласындағы Академик Әлкей Марғұлан атындағы № 40 орта мектепте мемориалдық мұражайдың ашылу салтанатында ғалымның қызы, медицина ғылымының кандидаты Дәнел Әлкейқызы Бауыржан Момышұлының Әлкей Марғұланға жазған хатының көшірмесін табыс етті.

Ардақты Әлеке!
Сіз нағыз ғылыми адамсыз.
Сізді құдай ғылым үшін жаратқан.
Мен қателессем құдайдың өз обалы өзіне.
Сіздің еңбектеріңіз тарихи мөлшерде кең өрісті.
Мен өзім де этнографпын.
Мен сіздің iнiңiзбін, шәкіртіңізбін.
Мүмкін, мен Сізді толығымен
түсінбеген шығармын.
Бірақ та менің ұлдарым, қыздарым, немерелерім
Сізді, Сіздің еңбектеріңізді менен артық қадірлеуге
күмәнім жоқ.
Сау болыңыз! Тарих үшін, халқыңыз үшін
еңбегіңіз өркендеп, өсе берсін!
Інілік сәлеммен ақ ниетті
Бауыржан Момышұлы
27 маусым 1964 жыл

Ұлтжандылықтан жаралған Батыр Бауыржан мен ғұлама ғалым Әлкей Марғұлан Алматыдағы Кеңсай зиратында қатар жатыр.

ЖУАЛЫ
ХАРЬКОВ 57А
57А
Зеньков
4 ТА
Богодухов
1ТА

Батырдың естелігінен

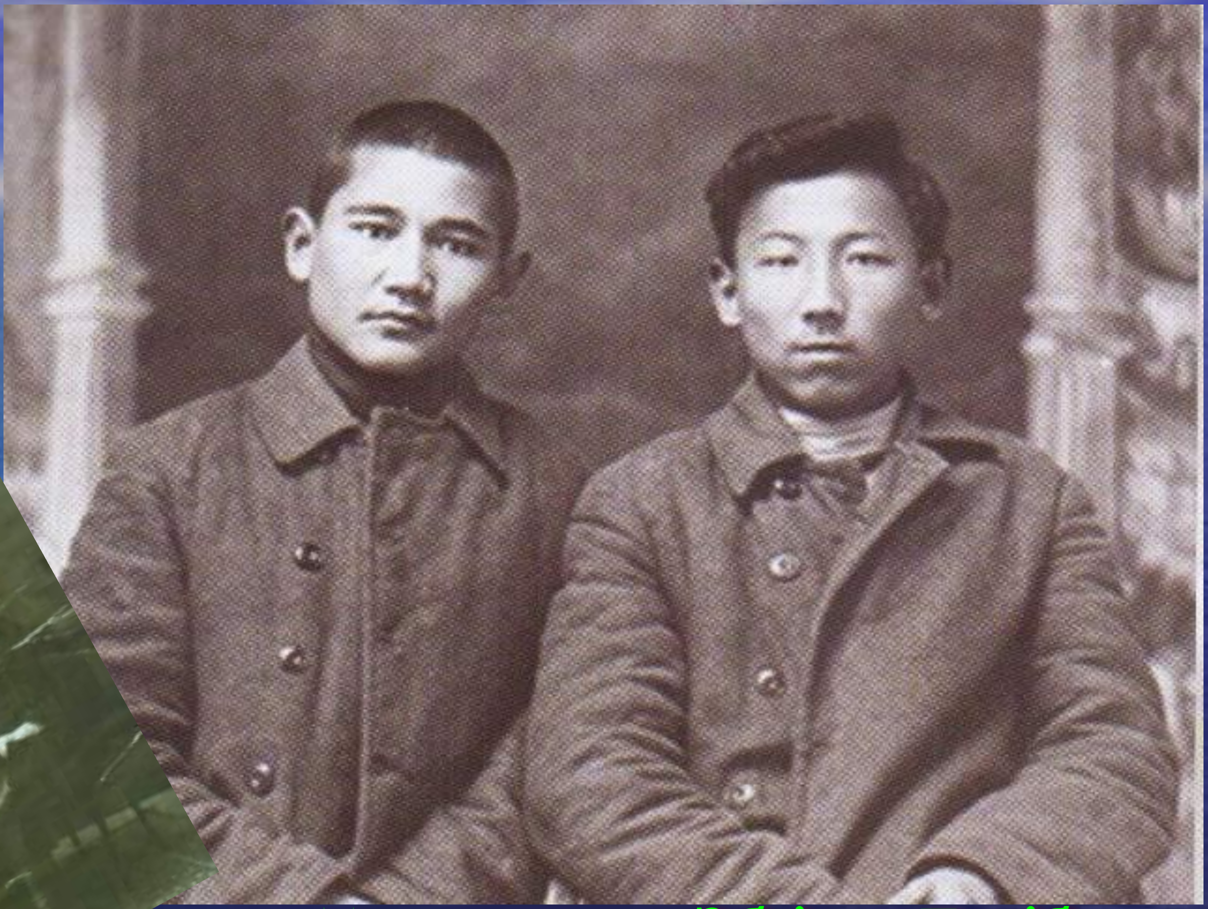

Бауыржан Момышұлы Әбділдә Тәжібаев

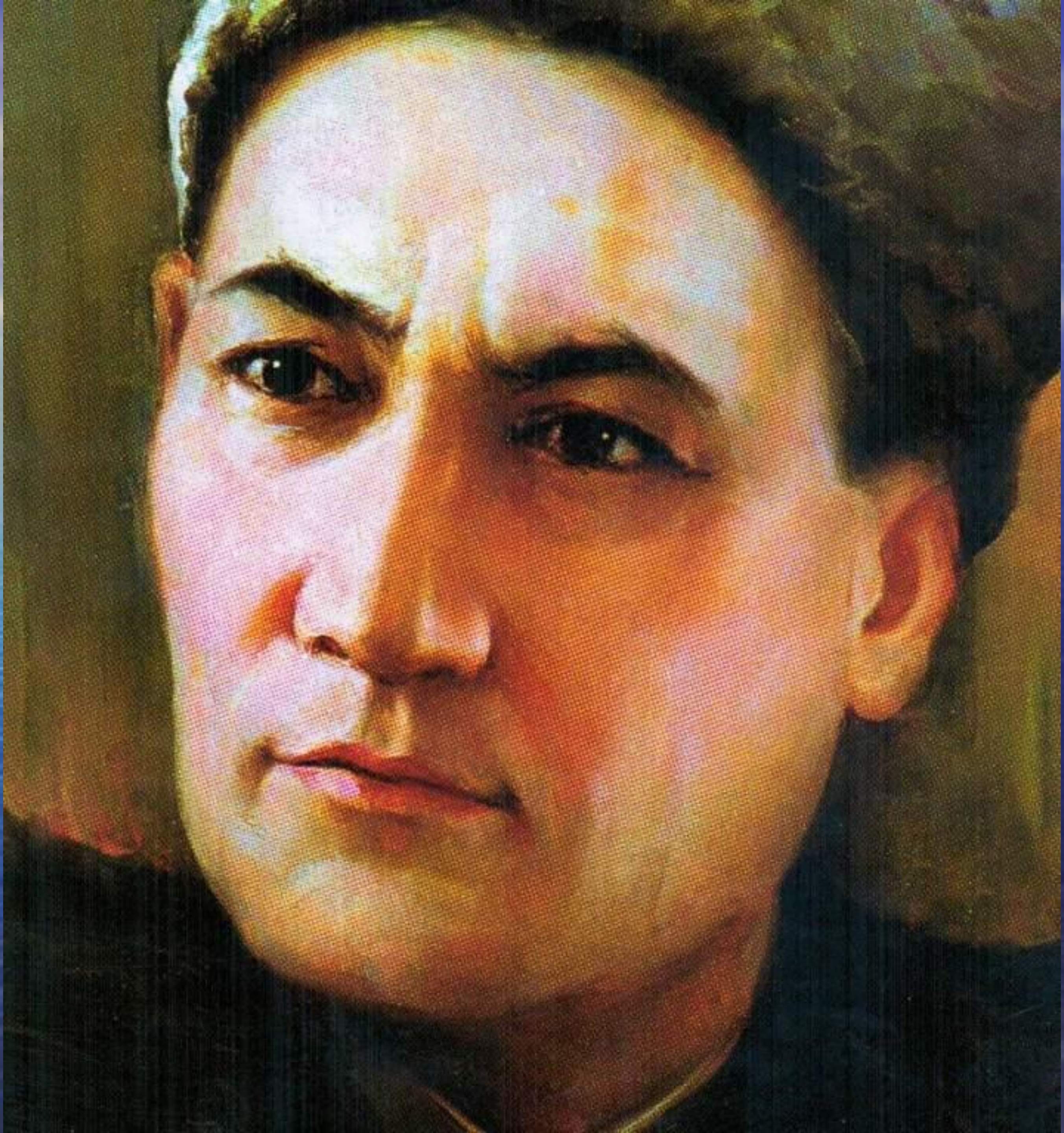

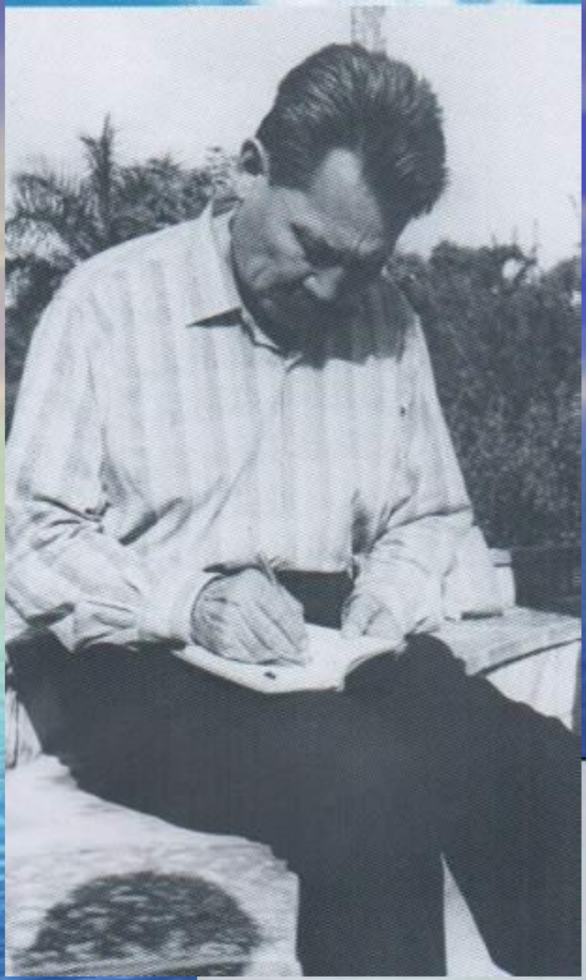

Б.Момышұлының салған суреттері

АЗАМАТ

Батыр атамыз Б.Момышұлының жеке басы ойшылдығымен, отаншылдығымен, ұлтжандылығымен, қаһармандығымен, дарындылығымен, жоғары адамгершілік қасиеттерімен елеулі. Бауыржан Момышұлы - әлем халқының ортақ перзенті дәрежесіне дейін көтерілген азамат.

ҚАЛАМГЕР

Б.Момышұлы соғыстың соңғы жылдарында аса көрнекті жазушы ретінде танылды. Қаншама үлгі-өнеге беретін нақыл сөздер, мақал-мәтелдер, «Ұшқан ұя», «Майдандағы кездесулер», «Майдан», «Генерал Панфилов», «Төлеген Тоқтаров», «Куба әсерлері», «Ел басына күн туса», «Наш генерал», «Жонарқа», «Наша семья», «Адам қайраты» атты шығармалардың авторы.

ҚАҺАРМАН

КСРО-дағы ірі әскербасы-маршалдармен бірге, өз қол астындағы мыңдаған қарапайым жауынгерлермен бірге жүріп, 1941 жылдың жазында басталған Ұлы Отан соғысына 1945 жылдың көктеміне дейін үзбей қатысып, Елімізді фашист басқыншыларынан қорғап қалу жолындағы қан майданды қаһармандықпен қақ жарып өтті.

Дінмұхамед ҚОНАЕВ
(1912 - 1993)

Мәскеу қалалық ауруханасында орын болмай мен коридорда жаттым. Менің ауруханаға түсіп қалғанымды естіп, Қонаев менің көңілімді сұрауға келе жатыр дегенді естіді ғой деймін, бүкіл аурухана дүрлігіп, мен аяқ астынан жеке палатаға орналастым. Межелі уақытта ол кісі қасында жаңадан сайланған совет министрліктің төрағасы Әшімов бар екен. "Әй, батыр да ауыра ма екен", — деп ол кісі әзілдей кірді. Мен қасындағы министрлердің төрағасына үнсіз бір қарап, "біздікі жай ғой, бір тексеріліп алайын" деп екеуіне қарадым. Ол кісі менің көзқарасымды түсіне қойып: " Заман солай ғой, батыр, бәрін бірдей мен шеше бермеспін, тез сауығып шық", — деп тілегін айтты...